Hallintovaliokunta
00102 EDUSKUNTA

Asiantuntijalausuntopyyntö 13.1.2023, HE 207/2022 vp

ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen asiantuntijalausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys työvoimapalvelujen järjestämisvastuun uudistamisesta tarkoittaa myös KEHA-keskukselle merkittäviä uudistustarpeita. Hallituksen esityksen mukaan KEHA-keskukselle on tulossa kokonaan uusia tehtäväkokonaisuuksia, vastuita ja lisähenkilöstöä. KEHA-keskus vastaisi jatkossakin työvoimapalvelujen valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista, joita tarjottaisiin jatkossa työvoimaviranomaisille, sekä työvoimapalvelujen valtakunnallisia sähköisiä palveluja koskevasta neuvonnasta. Kokonaan uusia tehtäviä olisivat työvoimapalvelujen tiedolla johtamisen tehtäväkokonaisuus, kansainvälisen rekrytoinnin edistäminen, palkkaturvatehtävät, työttömyysturvaan, yritysten aloittamiseen ja kehittämiseen liittyvät neuvontatehtävät sekä harkintaa vaativat työttömyysturvatehtävät. KEHA-keskuksen tehtävänä olisi myös tukea työvoimaviranomaisten osaamisen ja palvelujen kehittämistä, tukea monialaisten palveluiden toimijoita sekä tarjota Ohjaamoissa tapahtuvaa nuorten hyvinvoinnin ja elämänhallinnan valmennusta. Samalla erillinen HE 208/2022 laista kotoutumisen edistämiseksi määrittelisi KEHA-keskuksen tehtäviksi vastaavan kaltaisia tukitehtäviä kotoutumisen edistämiseksi. ELY-keskuksista ja TE-toimistoista siirtyisi KEHA-keskukseen esityksen mukaan noin 335 henkilötyövuotta.

Samanaikaisesti KEHA-keskuksesta siirtyisi kuntien palvelukseen noin 130 henkilötyövuotta TE-palvelujen maksatustehtävistä, taloushallinnosta sekä virasto- ja asianhallintatehtävistä.

Kokonaan uusien tehtävien rinnalla KEHA-keskus hoitaisi jatkossakin ELY-keskusten yhteisiä hallinto- ja kehittämistehtäviä sekä valtionavustusten maksamista ja takaisinperintää koskevia tehtäviä.

KEHA-keskus toteaa, että eri toimijoiden (ministeriö/ELY-keskukset/KEHA-keskus/työvoimaviranomaiset/muut toimijat) väliset toimivaltasuhteet ja vastuujaot on oltava selkeät muutoksen astuessa voimaan vuoden 2025 alussa.

Siirtymävaiheen resursointi

Hallituksen esityksessä on KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan otettu hyvin huomioon muutoksen toimeenpanon vaatimat resurssitarpeet

Y-tunnus
2296962-1

PL 1000, 50101 Mikkeli
Kutsunumero 0295 020 000

kirjaamo.keha@ely-keskus.fi
www.keha-keskus.fi

henkilöstön muutosvalmennuksiin, osaamisen kehittämiseen, muutosneuvottelujen toteutukseen, taloushallinnon siirtymävaiheeseen sekä viestintään. On tärkeää saada tarvittavat lisäresurssit käyttöön mahdollisimman nopeasti, jotta siirtymävaihe saadaan toteutettua hallitusti.

Asiakastietojen käsittely ja valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut sekä palvelualusta

KEHA-keskus toteaa, että saadun lausuntopalautteen perusteella on uudelleen arvioitu valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen käyttövelvoitteen laajuutta sekä työvoimaviranomaisten mahdollisuutta käyttää valtakunnallisen asiakastietojärjestelmän sijaan omaa asiakastietojärjestelmää. Esitystä on lausuntokierroksen jälkeen muutettu siten, että työvoimaviranomaisilla olisi valtakunnallisen tietovarannon ja palvelualustan lisäksi velvollisuus käyttää myös valtakunnallista asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta, Työvoimaviranomaisilla olisi mahdollisuus hankkia valtakunnallista asiakastietojärjestelmää täydentäviä lisäosia (moduuleja).

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan muutoksella saavutetaan useita hyviä tavoitteita, mm. tietojen ja käytänteiden parempaa yhtenäisyyttä, tietojärjestelmien kustannustehokkuutta sekä tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvien riskien hallittavuutta.

KEHA-keskus kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että käyttövelvoitteen tiukennuksen vuoksi on todennäköisesti tarpeellista rajata järjestelmäkokonaisuuden ominaisuuksia ja sisältöä tarkemmin esimerkiksi asetuksella. Muutoin saattaa syntyä epäselvä tilanne siitä, mitä käyttövelvoitteen piiriin kuuluvaan järjestelmäkokonaisuuteen kuuluu ja mitkä kokonaisuudet on katsottava kuuluvan kuntien lisämoduuleiksi.

Käyttövelvoitteen laajennuksella on todennäköisesti vaikutuksia järjestelmäkustannuksiin sen kehittämisen ja ylläpidon suhteen.

Tietojärjestelmäkehityksessä tulee kuntien olla vahvasti mukana kehittämässä asiakastietojärjestelmää ja sen yhdyspintoja. Tämä mekanismi olisi saatava toimimaan jo hyvin pikaisella aikataululla, koska asiakastietojärjestelmäkokonaisuutta ollaan tällä hetkellä merkittävästi kehittämässä.

KEHA-keskuksen näkemyksen mukaan valtakunnalliseen tietotovarantoon tallennettavia tietoja koskeva säännös on tulkinnanvarainen tallentamisvelvollisuuden piiriin kuuluvien tietojen osalta ja tallennettavista tiedoista on syytä säätää tarkemmin esimerkiksi valtioneuvoston asetuksella

KEHA-keskuksen vastuulle tulevat TE-palvelujen toimeenpanotehtävät

Hallituksen esityksen mukaan KEHA-keskukseen siirtyisi TE-palvelutehtäviä, joissa toimitaan suorassa asiakasrajapinnassa. Näitä tehtäviä ovat useat erilaiset monikanavaisesti toteutetut tieto- ja neuvontapalvelut, harkintaa vaativat työttömyysturvalausunnot sekä palkkaturva. Tehtävien keskittäminen KEHA-keskukseen luo mahdollisuuksia toiminnan

tehostamiseen ja synergiaetuihin mm. osaamisen kehittämisen ja yhteisten tietojärjestelmien avulla.

Työttömyysturvatehtävien resursointi pitää olla tehtäviin nähden riittävä ja resurssien tulee pystyä joustamaan työllisyystilanteen muuttuessa.

Tiedolla johtaminen

KEHA-keskuksen hoidettavaksi tulisi myös kokonaan uusia työvoimapalveluihin liittyviä tehtäviä. KEHA-keskuksen tehtävänä olisi jatkossa seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa. KEHA-keskus tuottaisi tietoa työ ja elinkeinoministeriölle alueellisten työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelujen sekä ministeriön oman analyysitoiminnon ja politiikkavalmistelun tueksi. Myös työvoimaviranomaiset voisivat hyödyntää KEHA-keskuksen tuottamaa tietoa työvoimapalvelujen järjestämisessä.

Edellä mainittu edellyttää työ- ja elinkeinoministeriön ja KEHA-keskuksen välisen työnjaon selkeyttämistä. KEHA-keskus voisi omalta osaltaan tuottaa vähintäänkin tiedon keruuseen, analytiikkaan ja tiedon jakeluun kuuluvat toiminnot ja digitaaliset palvelut. KEHA-keskuksella voisi olla myös merkittävä rooli tietotarpeiden kartoittajana ja työllisyysalueiden toiminnan jatkuvan kehittämisen tukemisessa.

Yksityiskohtaiset huomiot

Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n ja 13 §:n muuttamisesta,
13 § Tiedon käyttäjien oikeus saada tietoja tulotietojärjestelmästä on jäänyt edelleen puute. Ehdotuksessa esitetään tällä hetkellä seuraavasti:

26) työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa tarkoitetulle työvoimapalveluiden järjestämisestä vastuussa olevalle kunnalle tai kuntayhtymälle mainitussa laissa tarkoitettua muutosturvakoulutusta, palkkatukea, 55 vuotta täyttäneiden työllistämistukea, starttirahaa ja työllistämisvelvoitteen perusteella järjestetyn työn palkkakustannuksiin myönnettävää tukea koskevien tehtävien toimeenpanoa varten;
27) työ- ja elinkeinoministeriölle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden johtamista, ohjausta ja kehittämistä sekä kuntien työllisyydenhoidon ja työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja arviointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.

Tulotietojärjestelmä tulee muodostamaan yhden tietolähteen käyttövelvoitteen piirissä olevaksi tietojärjestelmäksi, josta KEHA-keskus vastaa. Lakiin tulisi sisällyttää joko 27 momenttiin KEHA-keskus, tai lisätä uusi 28 momentti KEHA-keskuksen vastuulla olevista tehtävistä, esim.
28) ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskukselle työvoimapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa säädettyjen julkisten työvoimapalveluiden tietojärjestelmän ylläpitoa, kehittämistä, työvoimapalvelujen järjestämisen seurantaa ja analysointia koskevien tehtävien hoitamiseksi.

Perusteluna tähän on lakiin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta 3 a §:ään Kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävät lisätty

Lisäksi kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtävänä on:
1) vastata työvoimapalveluiden valtakunnallisista tietojärjestelmäpalveluista;
2) seurata ja arvioida työvoimapalvelujen tuloksellisuutta ja toimivuutta sekä tuottaa niitä koskevaa tietoa;

KEHA-keskuksen nimi

KEHA-keskus pyytää huomioimaan, että KEHA-keskukselle on esitetty uudistuksessa uusia tietojärjestelmätehtäviä kuntien ja työllisyysalueiden työvoimaviranomaisille sekä myös kokonaan uusia työvoimapalveluihin, monialaisiin palveluihin sekä erikseen HE 208/2022:ssa esitettyjä kotoutumiseen edistämiseen liittyviä tehtäviä. Näin ollen esitetty nimi, ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus, ei kuvaa riittävällä tavalla KEHA-keskuksen koko toimintaa, tehtäväkenttää ja kumppaniverkostoa uudistuksen jälkeen. Kuvaavampi nimi virastolle olisi esimerkiksi: Työllisyyden ja ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus tai Työvoimapalveluiden ja ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus.

Johtaja Heikki Heikkilä